

Algebra I

15.1.2014

Helsingin yliopisto
Matematiikan ja tilastotieteen laitos
Johanna Rämö

Neliön symmetriat

	E	K_{90°	K_{180°	K_{270°	P_1	P_2	P_3	P_4
E	E	K_{90°	K_{180°	K_{270°	P_1	P_2	P_3	P_4
K_{90°	K_{90°	K_{180°	K_{270°	E	P_4	P_1	P_2	P_3
K_{180°	K_{180°	K_{270°	E	K_{90°	P_3	P_4	P_1	P_2
K_{270°	K_{270°	E	K_{90°	K_{180°	P_2	P_3	P_4	P_1
P_1	P_1	P_2	P_3	P_4	E	K_{90°	K_{180°	K_{270°
P_2	P_2	P_3	P_4	P_1	K_{270°	E	K_{90°	K_{180°
P_3	P_3	P_4	P_1	P_2	K_{180°	K_{270°	E	K_{90°
P_4	P_4	P_1	P_2	P_3	K_{90°	K_{180°	K_{270°	E

Laskutoimituksia

- Kokonaislukujen yhteenlasku.
- Rationaalilukujen kertolasku.
- Matriisien kertolasku.
- Vektorien yhteenlasku.
- Kuvausten yhdistäminen.

- Joukon S *laskutoimitus* $*$ on sääntö, joka liittää jokaiseen joukon S alkiopariin (x, y) jonkin kolmannen alkion joukosta S .
- Toisin sanoen joukon S laskutoimitus $*$ on kuvaus

$$S \times S \rightarrow S, \quad (x, y) \mapsto x * y.$$

Laskutoimituksia voi keksiä itse

Kokonaislukujen joukossa voidaan määritellä laskutoimitus $*$ ehdolla

$$a * b = a + b + 1.$$

Laskutoimituksen ominaisuuksia

- Liitännäisyys (sulkuja ei tarvita)
- Vaihdannaisuus (alkioiden järjestyksen voi vaihtaa)
- Neutraalialkio (alkio, joka ei tee mitään)
- Käänteisalkiot (kuin vastalukuja tai käänteislukuja)

Liitännäisyys

Oletetaan, että $*$ on joukon S laskutoimitus.

Määritelmä

Laskutoimitus $*$ on *liitännäinen*, jos

$$x * (y * z) = (x * y) * z \quad \text{kaikilla } x, y, z \in S.$$

Esimerkki

Määritellään reaaliluvuille laskutoimitus $*$ kaavalla

$$x * y = x + y + 1.$$

Onko laskutoimitus liitännäinen?